

Dokumenttyp Rutin	Ansvarig verksamhet Barn, unga och familjehälsa	Organisation Region Värmland	Version 5
Dokumentägare Linda Rinnemo Logoped	Fastställare Marja Rudenhed Verksamhetschef	Giltig fr.o.m. 2026-05-19	Giltig t.o.m. 2028-05-18

Logopedremiss och komplettering vid undersökning med Språkfyrn

Gäller för: Barn, unga och familjehälsa Barnavårdscentraler Värmland, Logopedenheten

Allmänt

De flesta barn i 4-årsåldern klarar Språkfyrn utan svårigheter, men en del barn behöver mer information om hur en uppgift ska lösas.

Det är tillåtet att repetera instruktioner om barnet inte svarar eller är osäkra.

Ange detta på testblanketten (exempel R= att uppgift har repeterats).

Om barnet inte förstår hur en instruktion presenteras eller är tveksamt, upprepa instruktionen och lägg till "peka på den bild du tycker passar bäst".

Uppgift 10–13 En ska bort

Starta med uppgift 10 och ge instruktion enligt anvisning i testboken, om barnet inte klarar instruktionen så repetera uppgiften. Om barnet fortfarande inte tycks förstå hur uppgiften ska lösas, visa tre likadana föremål och ett avvikande. Säg t.ex. "här ligger tre pennor och ett suddgummi, vilken är inte samma/lika?". Eventuellt måste du förtydliga ytterligare d.v.s. både peka och säga "här är penna, penna, penna och suddgummi vilken är inte samma/lika?". Nu bör de flesta barn förstå hur uppgiften ska utföras.

Uppgift 21–30 Nonsensord

En del barn har visat ovilja att härma nonsensord. Försök då att "leka i gång" uppgiften. Visa bilden och säg ungefär "här är en konstig figur och vet du vi kan hitta på konstiga ord också" och ge sedan exempel (inte testorden) och fråga gärna om barnet kan komma på något tokigt ord. Ni kan också härma tokiga ord utan att titta på figuren. Turas gärna om att säga tokiga ord eller be förälder repetera ordet. När barnet är bekväm med att säga påhittade ord, kan du uppmana barnet att härma orden i manualen. Det viktiga är att höra om barnet uttalar ordet på samma sätt som du, även om du råkar uttala ett ord annorlunda än i manualen.

Om barnet bedöms ha en åldersadekvat språkutveckling men vägrar att härma nonsensord ska det inte betraktas som ett utfall.

Uppgift 32

Här ska barnet komma på saker som kan ätas. Det finns två alternativ, antingen bara fråga efter saker som kan ätas eller introducera bilden med att "här är Kim vad tror du hen tycker om att äta?".

Uppgift 33–37

Dessa uppgifter bedöms under hela hälsobesöket. I manualen på sidan 21 finns exempel på hur uppgifterna ska bedömas.

Komplettera vid behov undersökningen med frågor till föräldrar:

- Är föräldrarna oroliga för barnets tal- och språkutveckling på svenska och/eller modersmål?
- Hur är barnets språkutveckling jämfört med syskon och andra jämnåriga?
- Förstår barnet vad föräldrarna säger till henne/honom?
- Förstår föräldrarna vad barnet säger?
- Visar barnet intresse för att tala/kommunicera med andra barn och vuxna?
- Vilket/vilka språk talas i hemmet och vilket språk föredrar barnet?

Om barnet har annat modersmål än svenska och har gått regelbundet i svenskspråkig förskola i cirka 1½-2 år kan Språkfyrans utföras på svenska.

Använd tolk vid behov. Tolk eller föräldrar kan översätta de flesta instruktioner i Språkfyrans, förutom uppgifterna 14–30 som uttalas på svenska. Notera på remissblanketten om bedömning har utförts på modersmålet.

Riktlinje för remiss till logoped vid utfall i Språkfyrans

- Om antal rätt är 33p eller mer bedöms barnets språk- och talförmåga som ålderstypisk. Dokumentera i barnets journal under sökordet Språklig utveckling, Screening genomförd utan anmärkning
- Om antal rätt är 32p eller färre betraktas det som ett utfall och remiss till logoped ska övervägas. Dokumentera under sökordet Språklig utveckling, Screening genomförd med avvikelse, var god se dokument. Skanna in testblanketten i barnets journal.
- Språkfyrans fångar även upp barn med andra svårigheter än med språkstörning. Om barnet har utfall på många uppgifter och särskilt när det gäller uppgifterna 33–37, ska vidare utredning övervägas till exempel läkarbedömning, BHV-psykologkontakt. Det är alltid bra att kontakta pedagog i förskolan för att få ytterligare information om barnet och öka samverkan mellan föräldrar, BHV och förskola.

I remiss till logoped ska alltid anges:

- Att utfallet kommer från bedömning med Språkfyrans, bifoga arbetsformulär.
- Om det tidigare varit utfall vid språkbedömning vid 18 månader, 2,5 eller 3 år.
- Om hereditet finns för tal- och språksvårigheter, läs- och skrivsvårigheter och/eller neuropsykiatriska svårigheter.
- Om barnet har remitterats till någon ytterligare utredning.
- Flerspråkighet i familjen och om det föreligger ett behov av tolk vid logopedbesök.
- Föräldraoro.
- Om barnet själv är besvärat av sina svårigheter.

Utarbetad av: Linda Rinnemo